

Sygn. akt II UK 67/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku I. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 października 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 13 listopada 2012 r. i przyznał I. M. prawo do emerytury od dnia 26 grudnia 2011 r.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zarzucił: 1) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 385 i art. 316 § 1 w związku z art. 233 § 1 i art. 245, art. 231, art. 228 § 1 i art. 234 k.p.c. w związku z art. 116 ust. 5 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, przez bezpodstawne przyjęcie, że: a) zaświadczenie (o pracy w warunkach szczególnych) wystawione przez archiwum Spółki z o.o. P. w G. zostało przygotowane przez wskazaną

jednostkę w sposób uprawniony, co ma wynikać wprost z zaświadczenia wystawionego przez M. w G.; b) fakty wyznaczające charakter pracy członka załogi statku morskiego są (w istocie) powszechnie znane i dlatego w zasadzie nie wymagają dowodu (art. 228 § 1 k.p.c.) oraz że zatrudnienie na statku morskim w warunkach innych aniżeli przewidziane w art. 22 § 1 k.p. nie wchodzi w rachubę; c) fakt uznania okresów wymienionych w zaświadczeniu wystawionym przez archiwum Spółki P. przesądza o tym, że brak jest podstaw do odmówienia zaliczenia tych okresów do stażu szczególnego wnioskodawcy; 2) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez przyjęcie, że wnioskodawca ma prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych mimo faktycznego przepracowania w takich warunkach w charakterze pracownika w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - jedynie okresu 13 lat, 4 miesięcy i 25 dni - na skutek bezpodstawnego zaliczenia wnioskodawcy okresów wykazanych w zaświadczeniu wystawionym przez archiwum Spółki P.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżanego wyroku i oddalenie apelacji wnioskodawcy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został w pierwszej kolejności potrzebą wykładni budzącego poważne wątpliwości art. 245 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. z uwagi na rozbieżność pomiędzy orzecnictwem sądów powszechnych i judykaturą Sądu Najwyższego co do zasad prowadzenia dowodu na nabycie uprawnień do emerytury na warunkach szczególnych z tytułu wykonywania pracy poza granicami kraju. Skarżący wskazał na orzeczenia Sądu Najwyższego, w których przyjmuje się, że do okresów pracy w szczególnych warunkach powinny zostać zaliczone ubezpieczonemu tylko okresy udokumentowanego zatrudnienia u armatora zagranicznego, gdy wedle przekonujących ustaleń faktycznych można przyjąć, że ubezpieczony świadczył pracę na podstawie stosunku pracy (art. 22 k.p.) oraz że świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie jest ono dokumentem abstrakcyjnym i musi znajdować oparcie w dokumentacji posiadanej przez zakład pracy, a w konsekwencji może być przez te dokumenty weryfikowane. W ocenie

skarżącego, prowadzi to do wniosku, że ubezpieczony, który nie jest w stanie wykazać obiektywnymi, wiarygodnymi dowodami, że w konkretnie oznaczonym okresie świadczył pracę pracodawcy zagranicznemu na podstawie stosunku pracy nie ma obiektywnych możliwości wykazania, że ten konkretny okres należy mu zaliczyć do okresów uprawniających do otrzymania emerytury w wieku obniżonym. Tymczasem Sąd drugiej instancji uznał się za zwolnionego z obowiązku ustalenia wszystkich okoliczności istotnych z punktu widzenia art. 22 § 1 k.p., w tym, między innymi, personalizacji pracodawcy, która uprawniałaby do uznania, że istniała możliwość wykonywania przez wnioskodawcę zatrudnienia w warunkach szczególnych w ramach stosunku pracy. W rezultacie – wobec braku dowodu w tym zakresie - nie można uznać, że wnioskodawcy przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach w ramach stosunku pracy (art. 32 ustawy o emeryturach i rentach). W dalszej kolejności skarżący wskazał, że z wyżej wskazanych względów Sąd Apelacyjny nie miał podstaw do przyjęcia, że na dzień wydania zaskarżanego wyroku wnioskodawca udowodnił, iż legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych uprawniającym do emerytury w wieku obniżonym, co stanowi o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na

uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisu prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd co do jego interpretacji we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej

podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność oraz potrzebę wykładni przepisów prawa.

W zakresie tej drugiej okoliczności skarżący nie neguje, że art. 245 k.p.c. jest jednolicie wykładany przez Sąd Najwyższy, który zgodnie przyjmuje, iż świadectwo pracy w szczególnych warunkach jest dokumentem prywatnym stanowiącym dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w tym dokumencie i podobnie jak inne dowody, podlega ocenie na podstawie art. 233 k.p.c. w kontekście całokształtu materiału dowodowego (por. wyroki z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 439; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161; z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426; z dnia 13 września 2011 r., I UK 107/11, LEX nr 1084700; z dnia 19 marca 2012 r., II UK 166/11, LEX nr 1171002). W istocie - pod pozorem potrzeby wykładni tego przepisu - skarżący zmierza do podważenia dokonanej przez Sąd drugiej instancji oceny dowodów i poczynionych w jej wyniku ustaleń faktycznych, co nie może odnieść zamierzonego skutku. Podstawy skargi kasacyjnej nie mogą bowiem stanowić zarzuty dotyczące tej sfery, do której niewątpliwie art. 233 k.p.c. odnosi się wprost.

Natomiast dla wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest wystarczające powołanie się przez skarżącego na „wyżej wskazane względy”, bez odniesienia się do konkretnych przepisów powołanych w podstawach kasacyjnych i przeprowadzenia przekonującego wyводу juredycznego, że ich naruszenie spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Z wywodów skarżącego wynika, że chodzi mu w istocie o zajęcie przez Sąd Najwyższy stanowiska w kwestii zasadności zarzutów kasacyjnych, taka przesłanka nie stanowi jednak okoliczności uzasadniającej zaangażowanie tego Sądu.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.